Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

รูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Platform of Community Development Leader by Sufficient Economy Process

Received: *September 21, 2018*
Revised: *February 8, 2019*
Accepted: *February 11, 2019*

กอบกุล วิศิษฏ์สรศักดิ์ (Kobkul Visitsorasak)
เฉลียว บุรีภักดี (Chalio Buripukdi)
ภัทริยา สุวรรณบูรณ์ (Pattariya Suwannaboon)
สมนึก ชูปานกลีบ (Somnauk Choopankleeb)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) สร้างและประเมินรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการศึกษาคุณลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้นำจากจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน ด้วยการสนทนากลุ่มและใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนการสร้างคู่มือการอบรมตามรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ จำนวน 8 คน และทดลองนำไปใช้กับผู้นำโดยเลือกสุ่มแบบง่าย จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี และมีผู้นำอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ 8 ชุมชนๆ ละ 1 คน รวมผู้นำ 8 คน และประเมินรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสมาชิกของชุมชนๆ ละ 10 คน รวมเป็น 80 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเกตชุมชนทั้ง 8 แห่ง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1) เป็นผู้รู้คิดและมีคุณธรรมในการครองใจ 2) เป็นผู้รู้รักเข้าใจและศรัทธาในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เป็นผู้รู้ฝึกฝนตนเองและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ปฏิบัติจริง 4) เป็นผู้รู้ทำและบริหารจัดการดำเนินงานได้ 5) เป็นผู้รู้เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ผู้อื่น

2. การสร้างและประเมินรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำมาสร้างเป็นคู่มือการอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย 1) บทนำ 2) กรอบรายวิชา 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) เนื้อหาวิชา นำคู่มือมาใช้ในการอบรมผู้นำและผู้นำดำเนินกิจกรรมร่วมกับสมาชิกของตน และจากทางการประเมินผู้นำตามรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้นำมีลักษณะ รู้คิด มีคุณธรรมครองใจโดยรวมอยู่ในระดับมากและคุณลักษณะอื่นอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ เป็นผู้รู้ทำ บริหารจัดการดำเนินงานได้ การเป็นผู้รู้ฝึกฝนตนเอง เป็นผู้รัก เข้าใจ ศรัทธาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นผู้รู้เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับผลการสังเกตชุมชนก่อนการอบรมผู้นำมีคุณลักษณะตามรูปแบบอยู่ในระดับปานกลางและหลังการอบรมผู้นำมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบผู้นำ การพัฒนาชุมชน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the characteristics of community development leaders according to philosophy of sufficiency economy, and 2) create and evaluate the model of community development leaders according to philosophy of sufficiency economy. The qualitative and quantitative research approaches were applied in this study. In the study of characteristics of community development leaders according to philosophy of sufficiency economy, the 40 key informants were the leaders in the lower central regions of Thailand, Samut Sakhon Province, Samut Songkhram Province, Phetchaburi Province, and Prachuap Khiri Khan Province, 10 persons from each province. The data were collected by using focus group discussion and analyzed by using content analysis. In creation of training handbook according to model of community development leaders according to philosophy of sufficiency economy, there were 8 experts giving advice. The handbook was tried out on 8 leaders from 8 communities, 80 members of 8 communities, and 10 members from each community, evaluated the model of community development leaders according to philosophy of sufficiency economy by applying quantitative research approach. The data were collected by using a questionnaire and analyzed by using mean, percentage, and standard deviation. The qualitative research approach was also used by observing 8 communities and the data were analyzed by using content analysis.

The research results were as follows:

1. The characteristics of community development leaders according to philosophy of sufficiency economy were: 1) being an expert in thinking, and having virtues in mind, 2) being an expert in understanding and having faith in philosophy of sufficiency economy, 3) being an expert in self training and able to apply philosophy of sufficiency economy in living, 4) being an expert in doing and managing, and 5) being an expert in disseminating philosophy of sufficiency economy to other people.

2. For the creation and evaluation of the model of community development leaders according to philosophy of sufficiency economy, the training handbook was prepared with the advice from 8 experts, consisting of 1) introduction, 2) course syllabus, 3) learning plan, and 4) contents. When the handbook was used in training the leaders, then the leaders did the activities with their community members, and model of community development leaders according to philosophy of sufficiency economy was evaluated, It was found that the leaders' characteristics in all 5 aspects were at a high level and those aspects could be ranked in descending order of their mean scores as follows: being an expert in thinking, in doing, in self training, in understanding and having faith in philosophy of sufficiency economy, and in disseminating philosophy of sufficiency economy. And the result of community observation was that the leaders' characteristics according to the model existing before the training were at a moderate level whereas those existing after the training were at the highest level.

Keywords: Leader model, community development, philosophy of sufficiency economy

บทนำ

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ปรากฏการณ์ทางเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม ได้เชื่อมโยงให้ประเทศต่างๆ ในโลกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและประกอบกับเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีได้แผ่ขยายครอบงำไปทั่วโลก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และค่านิยมในสังคมไทย กล่าวคือ ในด้านเศรษฐกิจ พบว่าจากการค้าโลกชะลอตัวในปีที่ผ่านมาประกอบกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจตกต่ำอย่างต่อเนื่องราคาสินค้าภาคการเกษตรลดลงส่งผลให้รายได้เกษตรกรน้อยลง เกิดปัญหาหนี้ครัวเรือนของคนไทยเพิ่มขึ้น

ในด้านสังคมวัฒนธรรมและค่านิยมของไทยพบว่าพฤติกรรมการดำรงชีวิตและปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนปรับเปลี่ยนไปจากเดิม ด้วยเหตุผลประการหนึ่งคือจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและพฤติกรรมการบริโภคตามกระแสวัตถุนิยมเข้ามาสู่ชุมชน สังคมไทย ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนมีความนิยมในความสะดวกสบายหลงใหลวัตถุนิยม บริโภคนิยม ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีความห่างเหิน ต่างคนต่างอยู่เกิดปัญหาต่อคนทุกวัยในชุมชน ปัญหาต่างๆ ตามดังที่กล่าวข้างต้นนี้ แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาสังคมไทยให้มี

ความก้าวหน้าอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนได้คือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯพระราชทานเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ชาวไทย สามารถประยุกต์กับชีวิตได้กับบุคคลทุกระดับ ตลอดจนถึงครอบครัว ชุมชน ประเทศ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เป็นแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน การรู้จักพอประมาณ มีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ตั้งอยู่บนความไม่ประมาทและใช้การพัฒนาตามหลักวิชาและคุณธรรม

บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกประเภท จากทรัพยากรบริหาร 4 ประการ (4M'S) คือ บุคลากร(Man) เงิน (Money) อุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) เพราะบุคลากรจะเป็นผู้กำหนด เป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินอุปกรณ์ หรือเครื่องมือในการดำเนินงาน ดังนั้นการทำงานใดๆ จึงต้องเริ่มที่บุคลากรที่มีความเก่งกล้า มีความสามารถและมีความดีงามในตัวแล้วปัจจัยด้านอื่นๆ ก็จะตามมาโดยเฉพาะบุคลากรที่เป็นผู้นำ (Leader) ซึ่งหมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้า ผู้ตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการชี้นำและจะนำพาผู้ตามหรือผู้นำหมู่คณะไปในทางที่ดี โดยใช้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อปฏิบัติการและอำนวยการในกระบวนการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายและสามารถชักจูงให้ผู้อื่นให้ความร่วมมือร่วมใจกับตนเพื่อดำเนินการไปสู่จุดหมายของการทำงานได้ ดังนั้นผู้นำจึงเป็นบุคคลหลักที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามต้องการ

ในการพัฒนาประเทศหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศจึงได้รับการบรรจุให้อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่แผนฉบับที่ 8 จนถึงแผนฉบับที่ 12 ทุกภาคส่วนในสังคมไทยนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้สามารถปรับตัวยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม มีสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อประโยชน์ที่ยั่งยืน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาหลายหน่วยงานได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ในชุมชน แต่พบว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสาเหตุหนึ่งคือผู้นำชุมชนขาดความรู้และทักษะในการนำชุมชนให้ประสบความสำเร็จในการน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับตนเองและชุมชน (อำนวย เหมือนวงศ์ธรรม 2556 : 43) และจากการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับผู้นำเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ เช่นเรื่องความมุ่งมั่นของผู้นำในการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (นคเรศ ณ พัทลุง และยุวัฒน์ วุฒิเมธี 2555 : 25) เห็นว่า การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาใดๆ รวมถึง การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้นำมีส่วนสำคัญในการทำงาน การพัฒนาให้สำเร็จหรือล้มเหลว จากประเด็นดังกล่าวจึงทำให้มีผู้วิจัยหลายท่านพยายามศึกษาหาคุณลักษณะผู้นำชุมชนที่สามารถทำการพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่จากการวิจัยในเรื่องดังกล่าวนี้ได้ทำการศึกษาเพียงสำรวจหาคุณลักษณะผู้นำเท่านั้น แต่มิได้ทำการสร้างรูปแบบผู้นำการพัฒนาที่นำไปศึกษาทดลองใช้กับพื้นที่จริงของชุมชนในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตระหนักในความสำคัญนี้เพื่อหารูปแบบที่ถูกต้อง ชัดเจน นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ดังนั้นจึงทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในครั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อ

การพัฒนาชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลที่สนใจพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาคุณลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้รับการยกย่องจากทางราชการ รวบรวมเป็นข้อมูลเพื่อการศึกษาในขั้นต่อไป
2. นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. นำรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสร้างเป็นคู่มือการอบรมเพื่อนำไปทดลองใช้กับผู้นำการพัฒนาชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้
4. ทำการคัดเลือกผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรุ่นใหม่เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมตามคู่มือการอบรมรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น
5. ให้ผู้นำรุ่นใหม่จัดทำโครงการพัฒนาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสมาชิกกลุ่มละ 10 คน ตามเวลาที่กำหนดไว้
6. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการประเมินผู้นำการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสมาชิกร่วมโครงการกับผู้นำรุ่นใหม่ แต่ละคนเพื่อประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้น

ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มประชากร จำแนกดังนี้

1. ในการหาคุณลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มบุคคลที่สำนักงานพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่างได้คัดเลือกไว้ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดละ 10 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ทั้งสิ้น 40 คน โดยสนทนากลุ่มเป็นรายจังหวัดๆ ละ 10 คน
2. ในการทดลองการใช้รูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก จังหวัดที่สุ่มได้คือ จังหวัดเพชรบุรี จากนั้นจึงรับสมัครผู้นำรุ่นใหม่เพื่อทดลองใช้รูปแบบนี้อำเภอละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน ทั้งนี้ได้กำหนดลักษณะผู้ที่จะสมัครเป็นผู้นำรุ่นใหม่ที่จะมาร่วมทดลองดังนี้
   - 2.1 ต้องเป็นผู้สมัครใจและเห็นความสำคัญต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบ้าง
   - 2.2 มีความยินดีที่จะร่วมโครงการนี้และมีเวลาร่วมกิจกรรมจนเสร็จสิ้นโครงการ
   - 2.3 ต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยรับรางวัลด้านผู้นำเศรษฐกิจพอเพียงมาก่อน

3. ขั้นตอนการประเมินรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสมาชิกกลุ่มของผู้นำรุ่นใหม่ทั้ง 8 คน ซึ่งผู้นำรุ่นใหม่แต่ละคนมีสมาชิกร่วมโครงการพัฒนา 10 คน รวมสมาชิกที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 80 คน โดยใช้แบบสอบถามและใช้การสังเกตร่วมด้วย

เครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ

1. ศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบผู้นำจากนั้นนำมากำหนด กรอบแนวคิดนิยามเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม

2. นำแบบสนทนากลุ่มให้ผู้ เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเชื่อมั่น (validity) แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประสานงานสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานสนทนากลุ่มในแต่ละจังหวัด การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูล ยึดหลักการตามแนวคิดของ (Miles and Huberman) (1994) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน (ชาย โพธิสิตา, 2554 : 335-37) คือ

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) ผู้วิจัยได้เตรียมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร บทสรุปที่ได้วิเคราะห์จากการบันทึกเสียงการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน จังหวัดละ 10 คนรวม 4 จังหวัด เป็นจังหวัด 40 คน ทำการจัดระเบียบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องน่าเชื่อถือแล้วจึงนำข้อมูลมาย่อหรือลดทอน (Data Reduction) ให้มีขนาดเล็กหรือมีเฉพาะข้อมูลที่นำไปวิเคราะห์ได้จริง

2. การแสดงข้อมูล (Data Display) นำข้อมูลที่ได้มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในรูปแบบการพรรณนา (Descriptive)

3. นำข้อมูลมาสรุปและตีความ (Conclusion and Interpretation) จากปรากฏการณ์ที่ได้จากการศึกษาข้างต้นและทำการตรวจสอบสามเส้า

การสร้างคู่มือการอบรมผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อกำหนดรูปแบบผู้นำที่เหมาะสมในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. นำคุณลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ศึกษามาได้มาสังเคราะห์สร้างเป็นรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. นำรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดทำเป็นคู่มือการฝึกอบรมผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนา ประกอบด้วย นักพัฒนาชุมชน จำนวน 8 ท่าน ผู้ให้คำแนะนำการกำหนดสาระแต่ละส่วนของคู่มือ

ทั้ง 8 ส่วนเป็นแนวทางการจัดทำคู่มือการอบรมประกอบด้วย 1) แนวทางการกำหนดหลักการ 2) แนวทางการกำหนดเป้าประสงค์ 3) แนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์ 4) แนวทางการกำหนดเนื้อหา 5) แนวทางการกำหนดกิจกรรมการอบรม 6) แนวทางการกำหนดวัสดุสื่อการอบรม 7) แนวทางการกำหนดการประเมินผล 8) แนวทางการกำหนดเวลาการอบรม

3. นำผลเสนอแนวทางที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาทั้ง 8 ท่าน ไปกำหนดสาระแต่ละส่วนของคู่มือรวมทั้งสิ้นทั้ง 8 ส่วน มาจัดทำเป็นคู่มือการอบรม

การทดลองและประเมินรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้วิจัยได้สุ่มโดยจับฉลากจังหวัดที่จะนำรูปแบบไปทดลองใช้จริง 1 จังหวัด ซึ่งจังหวัดที่สุ่มได้มาคือ จังหวัดเพชรบุรี มีเขตปกครองแบ่งเป็น 8 อำเภอ และเลือกมา อำเภอละ 1 ชุมชน โดยเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ต้องเป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ตลอดโครงการจนเสร็จสิ้น 2) เป็นผู้นำโดยทางการหรือไม่ก็ได้และไม่เคยรับรางวัลด้านผู้นำทางราชการมาก่อน 3) มีจิตอาสาทำงานเพื่อชุมชนสังคม 4) พักอาศัยในชุมชนที่ตนทดลอง

1) ผู้นำที่ร่วมโครงการสามารถดำเนินโครงการพัฒนาตามความเหมาะสมกับชุมชนของตนเองและสมาชิกในชุมชนร่วมโครงการชุมชนละ 10 คน ดังนั้นขั้นตอนนี้จึงประกอบด้วยผู้นำ 8 คน และสมาชิก 80 คน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการสนทนากลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 จังหวัด จังหวัดละ 10 คน รวม 40 คน ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ผู้นำจังหวัดสมุทรสาคร ผู้นำที่ดีควรมีลักษณะเป็นผู้นำมีจิตใจ เสียสละ มีความภูมิใจเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักปฏิบัติธรรม เพื่อจรรโลงจิตใจให้ดีงาม มีวาจาสัตย์น่าเชื่อถือเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีรู้จักพูดกับผู้อื่น ในด้านการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีมีศีล 5 ต้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมเวลาส่วนตัวเวลาครอบครัว เวลาเพื่อ มิตรสหาย และเวลาเพื่อชุมชนสังคม เป็นผู้มีปัญญาใฝ่รู้หมั่นเพียรหาความรู้ใหม่เสมอ เพราะจะไปสอนหรือนำผู้อื่นได้ต้องรู้จริงก่อน ผู้นำจะต้องเป็นนักคิด นักสร้างและนักสืบสานสิ่งที่ดีงามสู่คนรุ่นต่อ ไปนอกจากนี้ผู้นำจะต้องรู้จักมองโลกในแง่ดีมีความคิดบวก ในด้านการทำงานผู้นำจะต้องมีวิธีการที่เหมาะสม คือ ต้องมีการวางแผนงาน ต้องมีการพูดจริงทำจริง ต้อง ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ติดตามเป็นคนจิตใจกว้างรับฟังปัญหาจากผู้อื่นมีเหตุผลต้องเกาะติดงานต้องตรวจสอบประเมินผลงานระหว่างดำเนินงานหลังดำเนินงานว่าผลเป็นอย่างไร หากดีก็ทำต่อไปหากไม่ดีก็ต้องแก้ไข ในการทำงานต้องมีการเกี่ยวข้องกับคน เงิน วิธีการ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เห็นว่าการทำงานกับคนซึ่งมีจิตใจความรู้สึกจะต้องนึกถึงใจเขาใจเรา เอาใจเขามาใส่ใจเราให้ใครทำอะไรก็ต้องดูความถนัดของเขาและการทำงานกับผู้อื่นต้องมีจิตใจเยือกเย็นมีเหตุผลต้องมีหลักคิดเปลี่ยนศัตรูให้เป็นมิตร ต้องรู้จักพูดจา การทำงานต้องมีความยั่งยืนจึงต้องดึงคนรุ่นใหม่ให้มีส่วนในการทำงานและสร้างเครือข่ายกับภายนอกทั้งมีการทำงานเป็นทีมมีแนวร่วมสร้างแกนนำ มีจิตวิทยามวลชน

ในด้านการบริหารเงิน ใช้เงินให้คุ้มค่าจากการวางแผนการเงิน บริหารเงินอย่างโปร่งใส ใครถามต้องอธิบายเขาได้ ไม่ใช้เงินส่วนรวมมาแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ในการทำงานจะใช้เงินอย่างเดียวไม่สำเร็จต้องใช้ปัญญาเป็นสำคัญใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เป็นประโยชน์ ในการทำงานต้องใช้หลักการรู้ รัก สามัคคี ซึ่งเป็นพระบรมราโชวาทของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปรับใช้ และสามารถปรับ หลักการทรงงานที่มี 23 ข้อมาใช้ด้วย และค่านิยม 12 ประการ ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มาปรับใช้ได้ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการทำงานให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น ไม่ใช้ของแพงแต่รู้จักประยุกต์สิ่งที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ใช้วัสดุท้องถิ่นใช้สถานที่ของท้องถิ่นจัด ผู้นำการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องรู้จักชุมชนที่ตนอยู่อย่างดีรู้จักวิเคราะห์ชุมชนมีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไร ต้องรักษาจุดแข็ง แก้ปัญหา ได้ในการทำงานต้องใช้การมีส่วนร่วมทั้งกับคนในชุมชน และนอกชุมชน การมีส่วนร่วมนี้มีหลายอย่าง ตั้งแต่ ร่วมคิด ตัวผู้นำชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้วย คือ การประหยัดพอเพียงทำแต่พอเหมาะไม่มากเกินน้อยเกิน มีเหตุผลอธิบายได้ และต้องไม่เกินตัวให้ตนเดือดร้อนภายหลัง ต้องมีความรู้จริยธรรมด้วย นอกจากนี้ต้องมีจิตใจ ชอบ พอใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้วย มีประสบการณ์ทำด้วยตนเอง ปฏิบัติตนเป็นผู้ตามรอยในหลวงรัชกาลที่ 9 ในหลักเศรษฐกิจพอเพียง ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีนำแนวคิดมาใช้ในครอบครัว นอกจากนี้ผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องใฝ่รู้นำความรู้มาเป็นประโยชน์แก่ชุมชน และต้องรู้จักเผยแพร่สิ่งที่ดีเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนด้วย ต้องสื่อสารสองทาง คือ ขยายผลสู่ชุมชน และหากชุมชนมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ก็ต้องนำมาปรับปรุงงานให้พัฒนายั่งยืนต่อไป และควรรู้จักใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ เช่น อินเทอร์เน็ต เพราะเป็นแหล่งความรู้ และช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการประชาสัมพันธ์ สู่ภายนอก

ผู้นำจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้นำที่ดีควรมีลักษณะเป็นผู้มีจิตใจดี มีความ ซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้เสียสละไม่เห็นแก่ตัว พร้อมเสียสละทั้งเวลา ทรัพย์สิน และกำลังกาย เพื่อชุมชนได้ เป็นผู้มีจิตใจเป็นกลางมีความยุติธรรม มีจิตใจหนักแน่นเยือกเย็น มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ด้านความประพฤติ ผู้นำจะต้องวางตัวดี ไม่เย่อหยิ่ง ไม่เป็นผู้ติดอบายมุข เป็นผู้มีศีล 5 ด้านปัญญา ผู้นำจะต้องเป็นผู้ใฝ่หาความรู้ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาตน พัฒนางาน พัฒนาชุมชน ผู้นำจะต้องมีความฉลาด ไหวพริบ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ เป็นผู้ที่ใคร่ครวญคิดก่อนทำในด้านการทำงาน ผู้นำจะต้องรู้จักการแก้ไขปัญหาอย่างชาญฉลาด ใช้ปัญญาแสวงหาความรู้ เพื่อจะได้นำไปวางแผนการทำงานอย่างฉลาด ผู้นำต้องชี้จุดแข็ง จุดอ่อนให้เห็น รู้จักประเมินตรวจสอบ ต้องคิดวางแผน และปฏิบัติมีจิตวิทยาจูงใจ สร้างทีมงาน ขยายเครือข่ายการทำงาน ต้องรู้จักแบ่งเวลาในการทำงานให้เวลากับงาน ให้ความยุติธรรมกับผู้ร่วมงานไม่เลือกเขาเลือกเราวิธีการทำงานต้องมีกฎกติการะเบียบ หมั่นประชุมกันเนืองนิจ การใช้เงินงบประมาณต้องใช้เงินให้คุ้มค่าประหยัด แต่ไม่ ตระหนี่ ใช้วัสดุที่มีในชุมชน เพื่อจะได้ประหยัดงบประมาณ และใช้ของที่มีในชุมชนให้คุ้มค่า ใช้วิธีการที่เหมาะกับชาวบ้านท้องถิ่น ในการพัฒนาจะต้องสร้างสุข ผู้นำจะต้องรู้ลึกรู้จริงเกาะติดงาน ไม่ทอดทิ้งประชาชน ให้ความช่วยเหลือจนถึงที่สุดและเป็นผู้รู้จักใช้อำนาจที่มีอยู่อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้นำหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องรู้จักมองปัญหาของชุมชน ว่าจะพัฒนาไปอย่างไร ต้องขยันเข้าพื้นที่ให้มาก หาจุดแข็งข้อดี ต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิดให้เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งมาจากส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้นการทำงานจึงต้องประสานงานประสานคน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการทำงานเป็นหมู่คณะ ต้องให้ชาวบ้านเป็นผู้นำการพัฒนาหมายถึงให้ความสำคัญกับชาวบ้าน ต้องพัฒนาให้เขายืนได้ด้วยตนเอง ให้เขามี

ส่วนร่วมทุกขั้นตอนร่วมคิดร่วมทำร่วมตรวจสอบประเมินผล และที่สำคัญคือ ร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างยุติธรรม อนึ่งผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มีความศรัทธา

ผู้นำจังหวัดเพชรบุรี เห็นว่าผู้นำควรมีจิตใจที่เป็นผู้มีจิตอาสา จิตใจกว้างพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นมีความซื่อสัตย์ จิตใจเยือกเย็นมีจิตเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ เป็นที่ปรึกษา ในด้านวาจาต้องเป็นผู้ที่พูดจริงทำจริง รักษาคำมั่นสัญญาสามารถพูดโน้มน้าวใจผู้อื่นได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดีพูดปรึกษาหารือกับชาวบ้านเนืองนิจในด้านการปฏิบัติตนต้องรู้จักวางตัวให้เหมาะสมรู้ รักษาสุขภาพให้แข็งแรงวางตนเสมอต้นเสมอปลายให้เกียรติประชาชนมีความขยันขันแข็งในการทำงาน ในด้านปัญญาผู้นำจะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้เรียนรู้ตลอดเวลาเมื่อมีโอกาส นอกจากการทำงานแล้วต้องเป็นผู้นำทางความคิดด้วย คิดริเริ่มสิ่งใหม่คิดสร้างสรรค์ รู้เท่าทันวิชาความรู้ทันโลก ต้องมองอนาคตมีวิสัยทัศน์ผู้นำต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ ในด้านการทำงาน ผู้นำจะต้องรู้หลักการทำงานการบริหารงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่นโดยการทำงาน ต้องรู้วางแผนเตรียมงาน ต้องยืดหยุ่น ประนีประนอม ตามเหตุผลอย่างเหมาะสมด้วยแต่อย่างไรก็ตามการทำงานต้องอยู่ บนหลักธรรมาภิบาลโปร่งใส ยึดเสียงส่วนใหญ่คือประชาธิปไตยและต้องพิจารณาถึงความถูกต้องดีงามประกอบด้วย

ผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ชุมชน จริงใจ ซื่อสัตย์ ในการพัฒนาก็เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการทำประชาคมสอบถามชาวบ้านก่อนแล้วร่วมกันกำหนดงาน ตามความต้องการชุมชนอย่างชัดเจนเป็นกลุ่มต่างๆ ให้ชาวบ้าน ร่วมวิเคราะห์ปัญหาเพื่อจะได้งานตรงกับความต้องการ และเมื่อมีผลสำเร็จ เกิดประโยชน์ชาวบ้านต้องร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกันชี้แจงให้ทราบอย่างโปร่งใสกับทุกฝ่ายในการพัฒนาชุมชน ให้ชาวบ้านมีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงนี้ผู้นำต้องมีความรู้ก่อนมีประสบการณ์แล้วจึงถ่ายทอดสู่ชุมชนได้ เน้นประหยัดอดออม ในชุมชนมีการปลูกผักไว้บริโภคเองและเมื่อเหลือ ก็นำไปฝากขายที่ร้านค้าใกล้บ้าน มีรายได้เข้ามาผู้นำที่จะสร้างชุมชนให้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จะต้องมีความศรัทธาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีความรู้ความเข้าใจเข้าถึงหลักการนี้แล้วนำมาประยุกต์พลิกแพลงให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์และต้องส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความอดทนขยันเพราะเป็นสิ่งสำคัญสู่การพัฒนา ผู้นำมีความรู้มีประสบการณ์แล้วต้องทำให้ ชาวบ้านเห็นจึงจะศรัทธาทำตาม นอกจากนี้ผู้นำชุมชน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องรู้จักการสื่อสารพูดคุยกับชาวบ้านอย่างเป็นกันเองสนุกสนาน นำความรู้มาอธิบายชาวบ้านได้ สามารถสื่อสารได้โดยตรง การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ช่องทางการพูดเสียงตามสาย ต้องรู้ระบบสารสนเทศต้องรักการเผยแพร่การสื่อสารกับทั้งชุมชนและบุคคลภายนอกที่เข้ามาศึกษาได้เสมอ

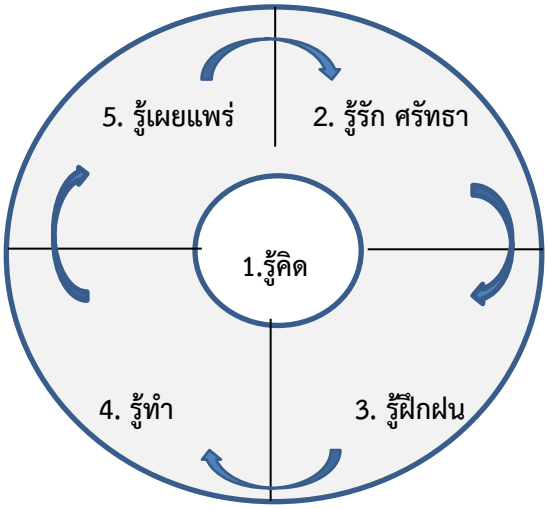
ผู้นำจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เห็นว่าผู้นำต้องมีความอดทนเป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง นำสิ่งใหม่ สิ่งดีสู่ชุมชน ผู้นำต้องมีความยุติธรรม และให้ความเสมอภาค คำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตำบลไร่เก่ากล่าวว่า ผู้นำต้องเป็นผู้มีความยุติธรรมและเสมอภาค มีวาจาเชื่อถือได้เป็นคนพูดจริงทำจริง ทุกคนปฏิบัติตน เสมือนญาติต่อกัน มีการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบที่ดีเป็นที่ศรัทธาของประชาชน เป็นผู้มีความใฝ่รู้นำมาเรียนรู้ทดลองทำ ปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดสร้าง นวัตกรรม เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ ต้องเป็นคนเก่งและคนดีคู่กัน ต้องรู้จักทำงานโดยมีการวางแผนและปฏิบัติให้ได้ผลจริงเกิดประโยชน์แก่ประชาคม ต้องใช้คนให้เป็น ต้องรู้จัก หลักการบริหารงาน บริหารคน ใช้คนให้สอดคล้องกับความถนัดของเขา ในด้านการเงินต้องรู้จักใช้เงิน นำเงิน มาใช้บริหาร ต้องปฏิบัติตนดีให้เป็นที่ศรัทธาของชุมชนและสมาชิกก็จะมาร่วมงานกับเราเงินที่ใช้ใน

การพัฒนาในกลุ่มบางครั้ง ได้เกิดจากการระดมหุ้นต้องมีการวิเคราะห์ชุมชน และร่วมทำกับงานที่สอดคล้องกับชุมชน ผู้นำจะรู้ว่าบางพื้นที่หาจุดแข็ง จุดอ่อน และหาจุดขายในพื้นที่ของตนไปพัฒนา อะไรดีอยู่แล้วอย่าทิ้งเอามาพัฒนาต่อยอด ในการบริหารคน เมื่อทำแล้วต้องรู้จักประเมิน อะไรที่ดีก็นำไปต่อยอดสู่การพัฒนาต่อไปวิธีการทำงานอีกประการหนึ่งคือ ต้องทำให้เขาดู ดูแล้วเขาก็จะกระจายข่าวบอกกันต่อต่อ เป็นการเชิญชวนให้มาร่วมงานอีกวิธีหนึ่ง และในการเลือกบุคคลเพื่อไปพัฒนา ก็ต้องเลือกจากผู้ที่เขาลำบากรายได้น้อยมาพัฒนาก่อน โดยทำให้เขาดูให้เขารับรู้และจะบอกต่อๆ กัน คนใดทำได้แล้วก็เลือกรายใหม่เข้ามาพัฒนาต่อไป นอกจากนี้ ผู้นำจะต้องมีความรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้าใจศาสตร์ของการพัฒนา โดยเฉพาะเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยการประมวล วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว พบว่า ผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีลักษณะ 5 ประการ ดังนี้

1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมในใจที่ดี (รู้คิด)
2. ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจและศรัทธาในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (รู้รัก ศรัทธา)
3. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจของพอเพียงมาก่อน (รู้ฝึกฝน)
4. ผู้นำต้องมีคุณลักษณะ มีทักษะในการบริหารและการพัฒนาชุมชนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (รู้ทำ)
5. ผู้นำยินดีถ่ายทอดเผยแพร่สู่ชุมชนให้รับทราบขยายแนวคิดการพัฒนานี้สู่ผู้อื่นได้ (รู้เผยแพร่)

แผนภาพแสดงคุณลักษณะผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จึงได้รูปแบบการพัฒนาผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วยลักษณะ 5 ประการ คือ

1. รู้คิด ผู้นำต้องมีคุณธรรมครองใจ เป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นได้ เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน พัฒนาปัญญา สั่งสมความรู้สามารถแนะนำผู้อื่นได้

2. รู้รัก ศรัทธา หมายถึง ผู้นำต้องมีความศรัทธา รู้และเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสิ่งนี้จะทำให้เกิดความเชื่อมั่น ตั้งใจ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข คือ มีความรู้และคุณธรรมในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป

3. รู้ฝึกฝน หมายถึง ผู้นำควรมีความสนใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้นำเอาหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติมาก่อน ผู้มีประสบการณ์จะทำให้สามารถทำงานนั้นๆ ได้ลึกซึ้งกว่าผู้นำที่ไม่มีประสบการณ์เมื่อจะนำไปอธิบายชี้แนะผู้อื่นก็ทำได้อย่างมั่นใจ

4. รู้ทำ หมายถึง ผู้นำต้องมีความรู้เรื่องการจัดการทำงานให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารคน เงิน วัสดุ วิธีการไปสู่เป้าหมาย รู้วางแผน รู้ปฏิบัติ รู้ตรวจสอบ และพัฒนางาน นอกจากนี้ผู้นำจะต้องทำงานร่วมกับชุมชนที่มีผู้คนหลากหลายมาร่วมงานให้สำเร็จโดยการใช้หลักการมีส่วนร่วมคือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ต้องมีหลักการทำงานที่ดี สุจริต ยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้

5. รู้เผยแพร่ หมายถึงผู้นำควรมีจิตใจยินดีที่จะเผยแพร่ความรู้ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ผู้อื่นได้ รับรู้ รับทราบ และนำไปปฏิบัติตามให้บังเกิดผลที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกในชุมชน ผู้นำต้องมีความรู้เรื่องการเผยแพร่และการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ได้

การสร้างรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้นำไปจัดทำเป็นคู่มือการอบรมให้แก่ผู้นำการพัฒนาชุมชนรุ่นใหม่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาแนวทางการจัดทำคู่มือการอบรมที่เหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นนักพัฒนาจากจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของ 8 อำเภอ ใน 8 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวทางการกำหนดหลักการ 2) แนวทางการกำหนดเป้าประสงค์ 3) แนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์ 4) แนวทางการกำหนดเนื้อหา 5) แนวทางการจัดกิจกรรมการอบรม 6) แนวทางการกำหนดวัสดุ สื่อการอบรม 7) แนวทางการประเมินผล 8) แนวทางการกำหนดเวลาการอบรมและนำมาสังเคราะห์เป็นคู่มือที่ใช้ในการอบรมแก่ผู้นำคู่มือประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนหลักการ 2) ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้ 3) รายวิชาที่ต้องรับรู้

การทดลองและประเมินผลรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคู่มือการอบรมรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นตอนนี้นำไปทดลองกับผู้นำชุมชน โดยให้วิทยากรมาอบรมให้ความรู้และผู้นำไปทำโครงการชุมชนละ 1 โครงการร่วมกับสมาชิกชุมชนละ 10 คน ดังนี้ 1) อำเภอบ้านลาด โครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 2) อำเภอท่ายาง โครงการข้าวเกรียบสมุนไพรใบหม่อนอย่างพอเพียง 3) อำเภอแก่งกระจาน โครงการปุ๋ยชีวภาพ 4) อำเภอหนองหญ้าปล้อง โครงการปลูกข้าวโพดเพิ่มรายได้แบบเศรษฐกิจพอเพียง 5) อำเภอเขาย้อย โครงการปุ๋ยหมักพอเพียง 6) อำเภอเมืองเพชรบุรี 2 โครงการ ประกอบด้วย 2 ชุมชน คือ (1) โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (2) โครงการกวนกระยาสารทสูตรโบราณและสมุนไพร 7) อำเภอชะอำ โครงการเลี้ยงหมูหลุมเพื่อเศรษฐกิจพอเพียงส่วนอำเภอบ้านแหลม ผู้นำติดภารกิจไม่สามารถร่วมโครงการได้

และได้ดำเนินการประเมินผลรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 55 และเพศหญิง 25 คน อายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 28 คน รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี และ 41-50 ปีจำนวนเท่ากันคือ กลุ่มละ 17 คน และน้อยที่สุดอายุระหว่าง 23-30 ปี จำนวน 3 คน ด้านสถานภาพส่วนใหญ่สมรส จำนวน 68 คน และ เป็นโสด 12 คน ด้านอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จำนวน 60 คน รองลงมารับจ้างทั่วไป จำนวน 13 คน และน้อยที่สุด คือ

ทำงานนอกเหนือจากที่ระบุ จำนวน 6 คน ในด้านระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนี้ส่วนใหญ่อาศัยมานานกว่า 21 ปีขึ้นไป จำนวน 65 คน รองลงมาอาศัยระหว่างช่วงเวลา 16 - 20 ปี จำนวน 7 คน และจำนวนน้อยที่สุดอาศัยน้อยกว่า 5 ปี และระหว่างเวลา 6 -10 ปี จำนวน เท่ากัน คือ 2 คน ส่วนผลประเมินรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ผู้นำมีความรู้คิดมีคุณธรรมในใจที่ดี โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33, SD. = .37)

ด้านที่ 2 ผู้นำมีความรู้ ความเข้าใจ และศรัทธาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.32, SD. = .37)

ด้านที่ 3 ผู้นำมีการมีประสบการณ์ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.34, SD. = .41)

ด้านที่ 4 ผู้นำมีทักษะในการบริหารและจัดการชุมชนพบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, SD. = .45)

ด้านที่ 5 ผู้นำสามารถเผยแพร่ ถ่ายทอดข้อมูลสู่ชุมชนความคิดเห็นและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้นำในการ สามารถเผยแพร่ถ่ายทอด ข้อมูลสู่ชุมชนโดยภาพรวมพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26, SD. = .45)

สรุปผลการสังเกตชุมชนโครงการวิจัยรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชน 8 แห่ง ในจังหวัดเพชรบุรีในครั้งนี้ ผลการสังเกตชุมชน ภาพรวมใน 5 ประเด็นหลัก

ประเด็นหลักที่ 1. ความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม นั้น จากสังเกตการณ์ชุมชน ก่อนการดำเนินการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมในระดับปานกลาง และหลังการทดลองผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมในระดับมากที่สุด

ประเด็นหลักที่ 2. ความเป็นผู้นำที่มีความศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากสังเกตการณ์ชุมชนก่อนการดำเนินการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองผู้นำชุมชนมีความเป็นผู้นำที่มีความศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง และหลังการทดลองผู้นำชุมชนมีความเป็นผู้นำที่มีความศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด

ประเด็นหลักที่ 3. ความเป็นผู้นำที่ฝึกฝนสนใจปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากสังเกตการณ์ชุมชนก่อนการดำเนินการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่มีความเป็นผู้นำซึ่งฝึกฝนปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่มีความเป็นผู้นำฝึกฝนที่ปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมากที่สุด

ประเด็นหลักที่ 4. ความเป็นผู้นำที่รู้จักหลักการบริหาร จากสังเกตการณ์ชุมชนก่อนการดำเนินการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่มีความเป็นผู้นำซึ่งรู้จักหลักการบริหารในระดับ ปานกลาง และหลังการทดลองผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่มีความเป็นผู้นำที่รู้จักหลักการบริหารในระดับมาก

ประเด็นหลักที่ 5. ความเป็นผู้นำที่รู้และสามารถเผยแพร่งานพัฒนาชุมชน จากสังเกตการณ์ชุมชนก่อนการดำเนินการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่มีความเป็นผู้นำซึ่งรู้และสามารถเผยแพร่งานพัฒนาชุมชน ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่มีความเป็นผู้นำซึ่งรู้และสามารถเผยแพร่งานพัฒนาชุมชน ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลในการวิจัย เรื่อง รูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประเด็นดังต่อไปนี้ อภิปรายผล

1. การศึกษาคุณลักษณะผู้นำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบความสำเร็จในเขตภาคกลางตอนล่าง 4 จังหวัด พบว่าประกอบด้วยคุณลักษณะ คือ พื้นฐานจิตใจที่ดีในการครองตน เป็นผู้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการชุมชนเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจและศรัทธาในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้มีประสบการณ์ต่อการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นผู้ที่สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านนี้แก่ชุมชนได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องอิทธิพลของศักยภาพผู้นำชุมชนและการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ เจษฎา ความคุ้นเคยและคณะ (2557) ที่พบว่า ศักยภาพของผู้นำมีอิทธิพลทางตรงต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในหมู่บ้านต้นแบบ และจากการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของ นิสรา ใจซื่อ (2557) พบว่า ปัจจัยหนึ่งในด้านผู้นำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นผู้นำเศรษฐกิจพอเพียง คุณลักษณะของผู้นำแต่ละส่วนที่พบจากงานวิจัยรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้นนี้ยังมีมีความสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอโศกจังหวัดนครปฐมของ ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม (2553) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีศีลธรรมเป็นหลักฝึกฝนตนเอง รับผิดชอบเสียสละ เรียบง่าย ต้องมีความรู้และประสบการณ์เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการรับรู้ที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกันมีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ต่างกัน จึงเห็นได้ว่าผู้นำมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและคุณสมบัติด้านการมีจริยธรรมในการครองตนเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนความรู้และประสบการณ์ต่างก็มีความสัมพันธ์ต่อการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อนึ่งในการวิจัย เรื่อง บทบาทผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษากรณีเขตท้องที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่าในด้านบุคลากรควรให้มีความรู้ ความสามารถในการงานเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกันมีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ต่างกัน ดังนั้นทั้งความรู้และประสบการณ์จึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำที่ทำงานด้านนี้ อนึ่ง คุณลักษณะของผู้นำต้องมีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาของกานดา เต๊ะขันหมาก ที่พบว่าปัจจัยเรื่องความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่วน คุณลักษณะมีความศรัทธา

หรือมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็มีความสำคัญต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นกัน ข้อวิจัยที่พบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการใช้สื่อและพฤติกรรมการใช้จ่ายตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครของ ทัศไชย สุนทรวิภาพ (2558) ที่พบว่า เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอันดับแรก นอกจากนี้การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็มีความสำคัญสำหรับผู้นำเช่นกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร (2553) ที่พบว่าด้านการให้ความรู้ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ด้านการปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพราะจะทำให้ข้อมูลได้รับการถ่ายทอดสู่บุคคลอื่นได้รับรู้ เห็นความสำคัญ ส่งผลต่อการปฏิบัติต่อไป ส่วนคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำอีกประการหนึ่งคือ ผู้นำต้องมีความรู้ทักษะด้านการบริหารจัดการชุมชน ซึ่งส่วนนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความมุ่งมั่นของผู้นำในการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ นคเรศ ณ พัทลุงและยุวัฒน์ วุฒิเมธี ที่พบว่า คุณลักษณะผู้นำบารมีที่มีผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี 4 ประการ คือ การทีวิสัยทัศน์ที่เข็มแข็ง มีความสามารถในการบริหาร มีความมุ่งมั่นปฏิบัติให้บรรลุผลและแบบอย่างทางจิตใจเชิงคุณธรรม

2. การสร้างรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำคู่มือการอบรมทดลองและประเมินผลเป็นดังนี้

รูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การรู้คิด คือ เป็นผู้นำต้องมีจิตใจพื้นฐาน มีคุณธรรม รู้ศรัทธา คือ ต้องมีความรู้และศรัทธา ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้ฝึกฝน คือ ต้องมีประสบการณ์ เคยฝึกฝนปฏิบัติมาก่อน รู้ทำ คือ ต้องรู้จักทำงาน รู้หลักบริหารจัดการชุมชน และรู้เผยแพร่ มีความรู้เรื่องการสื่อสารเผยแพร่ข้อมูลสู่ผู้อื่น ชุมชนซึ่งเมื่อนำมาทดลองใช้กับผู้นำในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 คน ที่ร่วมดำเนินโครงการกับสมาชิก จำนวน 80 คน แล้วผลประเมิน พบว่าผู้นำที่ร่วมโครงการโดยใช้รูปแบบผู้นำที่ผู้วิจัยได้ศึกษานี้มีผลประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน รูปแบบนี้สอดคล้องกับกับงานวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน จ.อุดรธานี ของศุภชัย ชัยจันทร์ (2553) พบว่า การส่งเสริมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยยุทธศาสตร์การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การส่งเสริมจัดการทุนชุมชนซึ่ง ในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับเรื่องการรู้ ศรัทธาและการรู้ทำคือ มีความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและมีทักษะการบริหารจัดการชุมชน นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องบทบาทผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมโครงการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษากรณีเขตพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล จ.นครปฐมของ อำนวย เหมือนวงศ์ธรรม (2556) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาผู้นำควรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการ ควรมีการรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือของสมาชิก ซึ่งส่วนนี้ตรงกับงานวิจัยเรื่องนี้คือ การรู้ทำคือผู้นำต้องรู้และสามารถด้านการบริหารการทำงานกับผู้อื่น รู้หลักการทำงานกับชุมชนคือ รู้หลักการมีส่วนร่วมเมื่อทำงานในชุมชน นอกจากนี้ในรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้นำมีความสำคัญในการผลักดันการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จด้วยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน รวมถึงต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันยุคสมัยในการทำงานด้วยรวมถึงการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของนิสรา

ใจซื่อ (2557 : 80-82) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของศาลาศักดิ์ และบ้านโคก ปัจจัยส่วนหนึ่ง คือ ด้านผู้นำที่มีส่วนผลักดันและสนับสนุนให้สมาชิกในหมู่บ้านดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสมาชิกในหมู่บ้านดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการศึกษาและค้นหาปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ติดตามผลผลักดันให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จ และปัจจัยของการมีเทคโนโลยีที่มีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ ทันยุค สมัยใหม่ มาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อลดค่าใช้จ่ายหรือลดเวลาทำงาน ซึ่งในการวิจัยนี้ เรื่องรูปแบบผู้นำการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็ได้กล่าวการใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สื่อสารข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อข้อมูลไปสู่ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน ในด้านการเป็นผู้นำชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องมีจิตใจในส่วนรู้คิด คือ มีพื้นฐานด้านจิตใจที่มีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการวิจัยเครื่องมือวัดจิตลักษณะแบบพหุระดับในบริบทของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2551) ที่พบว่า จิตลักษณะหลายๆด้าน ทั้งคุณธรรม ค่านิยม จริยธรรมจะเข้ามาสู่กระบวนการตัดสินใจอย่างมีปัญญาของบุคคลที่มีจิตพอเพียงในระดับต่างๆ โดยบูรณาการเหตุผล การรับรู้ ความเสี่ยง การป้องกันผลเสียหายและการมีคุณธรรมตลอดจนค่านิยม การรับรู้ ความดีที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการตัดสินใจและการกระทำเพื่อรักษาสมดุลและปรับตัวให้ได้ในสังคมที่เป็นพลวัตรสูงและรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะสำเร็จได้ต้องใช้จิตใจที่รู้คิดหมายถึงการมีคุณธรรมประจำใจเป็นพื้นฐานรองรับอัน ได้แก่ ความขยันอดทน เสียสละ เอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ซึ่งคุณ ลักษณะในส่วนนี้ที่ผู้นำจะต้องมี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงทดลองขยายผลวิถีเศรษฐกิจพอเพียงจากเกษตรต้นแบบสู่เกษตรกรในบริบทที่ใกล้เคียงของ มยุรี วัดแก้วและคณะ (2555) ที่พบว่าเกษตรกรต้นแบบ จำนวน 3 ท่าน ที่ประสบผลสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม คือความขยันหมั่นเพียร มีความมุมานะ อดทน ไม่ย่อท้อ และมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่แก่ผู้อื่น ซึ่งคุณธรรมสำคัญที่ส่งผลให้เกษตรกรต้นแบบทั้ง 3 คน ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การนำคู่มืออบรมรูปแบบผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ควรปรับคู่มือให้สอดคล้องกับสภาพบริบทแต่ละท้องที่ เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้นำการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในประเภทสังคมเมืองและสังคมชนบท
2. การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการเป็นชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

References

Chaichan, S. (2010). kān sœ̄msāng khwāmrū̄ khwāmkhaochai nǣokhit pratyā sē̄tthakit phō̜phīang khana kammakān phatthanā sattrī mūbān Udon Thani Province. [Enhancing knowledge and understanding of the philosophy of sufficiency economy Village Women Development Committee, Udon Thani Province.]

Jaisue, N. (2014). patchai thī̄ mī̄ khwāmsamphan kap khwāmsamret nai kān pen mūbān sē̄tthakit phō̜phīang . khon mūa Karakadākhom 2560, chāk www . dpu . ac. th / dpurc / research sāmroc̣pǣtsiphok[Factors Related to the Successful fo Sufficiency Economy.]

Khwamkhunkhœi, C . (2014). ʻitthiphon khō̜ng sakkayaphāp phū̄ nam chumchon læ kānchai pratyā sē̄tthakit phō̜phīang . khon mūa Karakadākhom 2560, chāk www . thapra . lib . su . ac . th /objects / thesis/ fulltext /..[Influence of community leaders' potential and the use of sufficiency economy philosophy]

Mūanwongtham, A. (2013). botbāt phū̄ nam ʻongkō̜n pokkhrō̜ng sūan thō̜ngthin nai kān songsœ̄m khrongkān tām pratyā sē̄tthakit phō̜phīang suksā kō̜ranī khēt phūnthī̄ ʻamphœ̄ phut monthon changwat Nakhō̜n Pathom .[The role of local government organization in promoting the project According to the sufficiency economy philosophy Case study of Phutthamonthon district Nakhon Pathom]

Nawabunniyom, H. (2010). kānprayukchai pratyā sē̄tthakit phō̜phīang phūa phatthanā khunnaphāp chīwit khō̜ng chumchon ʻasōk changwat Nakhō̜n Pathom . khon mūa Karakadākhom 2560, chāk dept . npru . ac. th/msc / data / files / mail. [Application of Sufficiency Economy Philosophy to Improve The Quality of Life of Pathom Asoke Community In Nakhon Pathom Province]

Phanthumnawin, D. (2008). kānwichai phūa phatthanā khrūangmū̄ wat chit laksana bǣp phahu radap nai bō̜ribot khō̜ng pratyā sē̄tthakit phō̜phīang . raingān wichaiya[Research for the development of a multi-level mental psychology instrument in the context of sufficiency economy philosophy.]

Sundaravibhata, T.(2015). that chai sunthō̜nwiphāp . kānchai sū̄ læ phruttikam kānchai chāi tām lak pratyā sē̄tthakit phō̜phīang khō̜ng naksuksā mahāwitthayālai nai khēt Krung Thēp Mahā Nakhō̜n .[Media Usage and Spending Behaviors Based on the Sufficiency Economy among College Students in the Bangkok Metropolitan]

Tekhanmag, K. (2013). patchai thi̱ samphan kap phruttikam kān̄damnœ̄n chi̱wit tām lak pratya̱ se̱tthakit pho̱phi̱ang mahāwitthaya̱lai ra̱tchaphat Phra Nakhon̄ Si̱ Ayutthaya̱ . khon mu̱a Karakadākhom so̱ngphanhārō̱ihoksip chāk newtdc. thailis . or . th / result . aspx?[Factors Related to Life Styles by Sufficiency Economy Philosophy of Students of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University]

Watkæo, M. læ khana . (2010). kān̄wichai choe̱ng thotlō̱ng khaya̱i phon withi̱ se̱tthakit pho̱phi̱ang chāk kase̱ttrakō̱n tonbǣp su̱ kase̱ttrakō̱n nai bō̱ribot thi̱ klai khi̱ang . ngān̄wichai .[Experimental research extending the sufficiency economy method from the model farmers to farmers in a similar context.]

Wutimethi, Y. (1983). lakkān̄ phatthana̱ chumchon læ lakkān̄ phatthana̱ chonnabot . Krung Thē̱p... : samnakphim ʻanukhro̱ Thai .[Principles of community development and rural development principles.]